

Speratus.

Facultatis Theologicæ professoribus Decano, & reliquis almæ Vniuersitatis Viennensis condēnatoribus suis, in Christo amicis.

Facultas Theologica.

DIXIMVS iam nec te, nec tua condemnasse nos, sed ob pertinacem contumaciā, superbiamq; tuam contra te iure optimo processisse. Sed cur Sperate nos condemnatores tuos vocatis, quomodo doctrina, quam te sequi prædicant, non a nobis, sed fidei Christi rectoribus sanctis, doctis uniuersitatibus aploratis, ac maximis potētatibus, toties explosa sit, explodaturq; passim hodie? Sperat tamen explosum toties uere furiosum istud, quod sequeris dogma, mortales firmē omnes seculares tandem. SED caret euentu nimis furor. Improbabiliora nunq; Spei letata diu. Ergo sperandam potius prudētiore homines. i. tibi omnino absimiles exemplo, successuq; tuo edoctos, idies fieri cautiore. Quod si nec te, nec eam, quam sequi te aiunt doctrinam, immo merum errorem potius, nemo hactenus condemnauit, nec nos certe identidem condemnauimus quouis modo. Sed uide Sperate, ne factis ipse tuis te ipsam damnant, hanc iustius culpam

Proverbia.

pam

pam respicias in te ipsum. SED haecenus de ijs, quae
ad epistololum tuum pertinent, dictum sit. Restat
ut de asfarcinata epistololo huic barbarie pauca
Speratici in praesentia differamus. DIVIDIT Speratus,
libelli ma quantū datur conici, barbaricum huic libellū, in
teria. partes duas, in monstrosam proxiū scilicet, &
obscenā, deliramq; narrationē. Quid pari prima
contineat tetigimus in praebitis. In parte altera
i. stolidā narratione, nititur hos octo articulos pig
mentis fictitijs colorare. Sunt autē articuli, quos
latinos fecimus, ferme ij.

PRIMVS. Monachos, Presbyterosq; castra-
tos esse sitendū indubie.

SECUNDVS. Claustrales homines (Indulge
caste lector nobis obscena haec Speratica referē-
tibus) genitale semē, e pudendis, obscenisq; mem-
bris tum in uestes suas, tum in lectisternia, quibus
recubant, spargunt, effunduntq; passim.

TERTIVS. Haec tantum claustrales personae
cōmendande sunt, quae quoties uoluerint, relega-
tis ultra Sauromatas emissis ex proposito notis
suis, possunt se matrimonio copulare.

QVARTVS. Religiois notū, nil supra bap-
tismi notum addit, nisi quod honorem quempiam
largitur, & praestat.

QVINTVS. Nequaquā potest cum fide ma-
nere peccatum.

SEXTVS.

SEXTVS. Ob tentationē quamcumq; carnis
monendi sunt utriusq; sexus claustrales omnes, ut,
vel inuitis prelati suis, exeant monasteria.

SEPTIMVS. Lutheranam damnatam opi-
nionem publice predicant.

OCTAVVS. Scholasticus nominaris in scho-
lis doctus, praeſtaret te Deo doctū eſſe, ac in Dei
doctrina potius eruditū. Hos articulos, quos patria
lingua Speratus refert, nec (ut ante diximus) nūq̃
vidimus (Quid quod horrent oculi etiam nūc cō-
ſpicere) nec conſequenter expoſuimus ullo modo.
Quales autem ſint ij relati iamū articuli, prudēs,
ac caſtus lector ipſe perpendat. Præcipiunt inra-
omnia prædicantiū eloquia vera, caſtaq; eſſe de-
bere. Sed a mēdacibus, incaſtiq; hominibus, pbræ-
nice rarim verum, caſtumq; procedit eloquium.
Elegans nimirū illud Seneca epistoſularum ſuarum
niceſimo volumine. Talis hominibus oratio, qualis
uita. Quam uerum Solonis Apophthegma. τὸ πρῶτον
καὶ ὁ λόγος καὶ ἡ οὐσία τὸ αὐτὸν ἔστιν. Num legiſti Ari-
ſtoteleū illud ex quarto Acthcorū libro! Quiq;
qualis eſt, talia agit, & dicit & ita uita uiuit. Ita-
dem monſtrant Chriſtus cū inquit. Ex abundātia
cordis os loquitur. His quoq; a ſimile eſt Eccleſia-
ſtici illud ex ca. 21. Labia imprudentiū ſtulta nar-
rabunt, uerba autem prudentiū ſtatera pondera-
buntur. An ignoras Sperate, ſapiētis eſſe pro loco
& tēpore

Prover-
bium.

Matth.
ca. 12.

Prouerbi *ex tēpore proferre sermonē? Mala aurea in lectis*
orum ca. *argenteis (inquit sapiens) qui loquitur uerbum in*
23. *tēpore suo. Ergo quicquid sit de horū articulorū*

qualitate (nam receptui cauendū est) castius po-
pulo fuerat predicandū, ne pronis in uitia hoibuz

Prouer. *calcaria adderes delinquendi. Et ne (quod dicitur)*
uirus in angues adijceres. Vile Sperate ne de te,

Matt. ca. *tibiq; similibus a Christo dictum fuerit. Progeni-*
12. *ei uiperarum quomodo potestis bona loqui, cum*

sitis mali? Quis per deum immortalē nō perficit
frontis castiq; sermonis amator, nō nascat te bon-

rum articulorū materiam audiens discernē? Sed
Prouer- *sturca porcis sunt usq; gratissima. In horum arti-*
bium. *culorū probatione affertur authoritates sacre scri-*

pturæ aliquot, quæ tantum pro te faciunt, quantū
lux pro tenebris, aut ueritas pro mēdacio. Sed de

his authoritatibus forsā alias. MIRABAMUR
Sperate hæc tua legētes quid te tantū mouerit sic

matrimonium laudare, ut firmē ac re bellū indueres
castitati? Præterea, quom Matrimonium tot bar-

baris præconijs exornare cōtaueris, mirū te nullā
uel adulterij, uel matrimonio contrariæ Veneris,

habueris mentionē. Notborū est contrariam legi
Venerem subsilire. Rursus, cur tā anxie affecta-

ueris personas ex uoto deo dicatas, relictis mona-
sticis, seculamq; repetētes, sese matrimonij allia-

gari? COMMENDO inquit tantū Clausuales
personas,

personas, præsertim feminæ sexus, quæ vel post
 emissâ uota repetant rursus sæculum. Verendum
 Sperate, ne Pyrenæi factam & placeat tibi, & id
 cupias ex sententia imitari. DICES id te laudare,
 quia melius est (inquit Paulus) nubere, q̃ uiri. **Prime**
 NE præmisit eodem loco Paulus apostolus, bonū **Cor. c. 7.**
 esse mulierem non tangere! Num prætereâ putas
 omnes, uti tu, ob frequentē usum (ut creditur) in
 luxuriam prædulce malum, pronos esse? Nec eos.
 Dum præ oculis habentes, matrimonijq; ingētia
 tot discrimina cogitantes, hanc posse, siqua imperit
 vincere prouitatem! Verendū ne ex te, sueta diu-
 lectica, accipias argumentū. Quis hominē laudet,
 qui a digniori uitæ statu, uolens deteriore repetit
 quoniam modo? Huic sententiæ subscribere uidetur
 metaphora illa Christi Luca. 9. cap. Nemo mittēs
 manū suā ad aratrū, & aspiciens retro aptus
 est regno dei. DICES forsā, non esse uirginitatis
 statum matrimonio digniorē. Sed te multo docti-
 ores celebriores, sanctiores, castioresq; quod philo-
 sophi, negant, constanter, nereg; affirmant. Quis tam A-
 minofoceros, qui ab uetis Ambrosio, Hieronymo,
 Augustino, Origene, Chrysostomo, Cyrillo, te Spe-
 rate, aut tibi penitus nō absimiles, pulso de fronte
 pudore, sequi uelit? Nōne legisti q̃ magna fuerint
 semper etiā apud gentiles uirginitatis Encomia?
 Mos fuit ueterū gentiliū, quod Seruius gram- **6. Arnei-**

F maticus dos.

maticum etiam amotauit, ut ij, qui maxima sacra accipiebant, renunciarēt omnibus rebus, nec ulla in ijs, nisi Numinū cura remanebat. Herbis etiam quibusdam emasculabantur, unde et iam coire nō poterāt. Hinc a Marone dictum est. Quicq; sacerdotet casti dum uita manebat. Eleganti Augustini illud cap. 22. de singularitate clericorū. Quicquid uolunt adhuc (inquit) exquirant ut obstitam pro mulieribus ueritati. Victoriā non habent, apud quos contra Esāra mulier potius, q̃ ueritas uicit.

Euseb. ca. 30. 3. Ecce MIRVM Sperate nō legisse te, seruusq; accu-
rate, quod de Paulo apostolo scribit Clemēs in co-
clesi. histo. opere, quod aduersus eos scripsit, qui spernūt nup-
tias. Is enim Clemens Pauli Apostoli, in quadam
epistola uerba referem. Sed et Paulum (inquit)
nō tēdet Apostolū, in quadā epistola sua mentionē
uel salutationem facere comparis suae, quā se ideo
negat circūducere, ut ad prädicationē Euangelij
expeditior fiat. Sed quid tam Veneris nepotulo,
casto Paulot NON sperminum sperate maritale
coningjū, sed cū dīno Hieronymo i. cum ueritate
Iouinianū ipsa, uirginitatē praeferimus matrimonio. DICES
matrimonij terram replet. Nūc et cōlum uir-
ginitas! Terram replet matrimonij, utāq; non
et Orcum quoq; Si dixeris non est bonū hominī
esse solū. Quid! quod longe prius copulari uxori,
quā sit dispar tam uita, q̃ moribus. Id tam frequēt
in matric

in matrimōiis, q̄, Poma dat Anticus, formosa est
 mēibus Aestas, Ver præbet flores, igne leuatur
 Hymus. In prouerbium abiit Callimachi illud in
 Epigrammatibus. Aequali si sapias ipse cape. Diffi- **Prouerb.**
 cile Sperate Deo seruire, & carni, Veneri, & Mi-
 ueruat, Vult Paulus Apostolus nos sine sollicitudine **Prima**
 esse. Qui sine uxore est, sollicitus est, quæ domini **Cor. 7.**
 sunt quomodo placeat Deo. Qui autem cū uxore
 est, sollicitus est, quæ sunt mundi quomodo placeat
 uxori, & diuisus est. Et mulier innupta, & uirgo
 cogitat, quæ domini sunt, ut sit sancta corpore, &
 spiritu. Quæ autē nupta est, cogitat q̄ sunt mūdi,
 quomodo placeat uiro. Huc tendit Pauli eiusdem **2. Timo.**
 illud. Nemo militans Deo, implicat se negociis se- **th. 2.**
 cularibus, ut ei placeat, cui se probauit. Hoc expo-
 nemus August. cap. 3. eius lib. quæ de contēptu mūdi
 inscripsit. Scimus, inquit, quod quisq; quanto ma-
 gis terrenis occupatōibz implicatur, t̄to magis
 a sui conditoris uisione impeditur. Citat inter alia
 illud ex cap. 3. epistolæ ad Philippēses. Nostre cō-
 uersatio in cælis est. At Sperato in cœno conuer-
 satio plura, q̄ grata. Et utinā non gratior in Eugijs.
 Quidam ex Sperati contubernio, in multorum co-
 rone, iurcurando etiam interposito, retulerant
 aliquando, hunc ipsam Speratū nunq̄ diuina per-
 soluere, nisi sacris primis digitis terq; quaterq; Phi-
 lippicū d'axtudo op̄ cōtrectarū. Quid, quod

Impura lingua sua afflitet idem sepius. Si cupis o-
lector speratū noscere paucis pone tibi diligenter
ante oculos, quales fuerint eius parentes, qualis
eius sit educatio, quale a puero studiū, qualis uagus
discursus postq̃ excessit ex ephebis, quæ loca inco-
luerit, qualis ab isdem locis recessus tandē, quibū
fuerit assidue conuersatus, quos, quæue docuerit,
quales eius auditores, sodales, cōuinales, cōtuberna-
les, qualia Sperati cotidiana cōmertia, quales cō-
potationes, quales fautores eiusdē, quale supercilium
qualia literis demādarit, quos in corū tollat, quos-
ue eleuet, quales Proiecit ampullas, & sexquape-

Prouerb. dalia uerba, in papisticos, religiosos, uniuersalia
studia passim omnia, quibus consutiti eos afficiat,
q̃ in eius uerba iurare noluerint, quo uentoso sistū
se se effiriat. Non ambigam lector candide uel iure
iurando protinus affirmare, de Sperato hæc oia

**Prouer-
bia.** dicta esse. Absentem in praelia poscit. Acer in ab-
sentes. Sauius in absentes. Lingua bella gerit. Cō-
mittit praelia uoce. Verbis arbes inermis capit. In
uolucris tenuis fiducia cursu fugæ fidem ex coram
territat armis. Iam testudo uolat, profert iā cor-
nua uultur. Quid mirū igitur Sperate, si tum ob-

Prouerb. hæc tam ipsa maiora multo scelera, ἀγῶνι κακὰ
κακίαι ὅλμι τῷβι. Quā uera Græcæ Paræmia
κακοὶ τῷβι πῖναξ καὶ πῖνουσι τὴν δῆμιαν.
Latine sic. Improbis fide bibunt perfidi. Inique
forsan

forsan (inquit) me homines extiment nitiosum.
 Mentitur qui te nitiosum Paulule dixit. Non uiti-
 osus homo es Paulule sed nitū. Quam acris mo-
 nuisses Sperate addictus religiōi ex uoto personat
 seruare diligēter, quod prima ad Corinthios mo-
 nuit non Paulus Speratur sed Apostolus. Vnusque
 q; in qua uocatione uocatus est, in ea permaneat.
 Scis quae tot Synodes, sanctisq; Romanis pontifici-
 bus de hac ipsa re in primitiua Christianorum
 ecclesia fuerint instituta? Sed iura, universalia
 concilia, patrum sanctiones, ueteres fidelium con-
 suetudines, communes mores hominum, apud te,
 tuiq; similes, sunt Alga nilisima uiliora, nec pili
 penitus faciēda. Q. VALEM gloriam putamus
 Speratū existimare se adeptū fore apud posteros,
 ex cantilena, epistololo, cumq; adfarcinata hac
 barbarie naperrime nobis misit, iamiamq; in lucē
 editis? Ingrati nimirū iure existimandi ecclesie
 Christi principes, si cum ob multa alia a se gesta,
 tum ob hunc insignē laborē, in Catalogum uirorū
 illustriū Speratum non retulerint sine mora. An
 parum existimas hunc, aduersus papisticos omnes,
 Universalis quotquot fuerint in haec usq; diem
 literarum studia omnia, religionum omnium religi-
 osos, gessisse acie bellum, de q; is omnibus (uti uel
 iureiurando autumat ipse) gloriosam uictoriam
 reportasset? An nō magnanimitū hoc, ac Speraticus

Ingolsta- posteritate dignū, quod nō cōtentus ā. d. o. q. o. i. n. o. q.
 dienses. ā. p. o. q. cū Vicinensibus decertasse, Ingolstadienses
 quoq; in iux uocat, quod cū magistro Arsatio, hūc
 nostro, inceptorum ludū similes. Ob hęc igitur Spe-
 Hora. 3. ratui, Exegit monumentū arc pereunius, Rega-
 Carmi. liq; situ pyramidū altius, quod nō imber edax, nō
 Aquilo impotēs possit diruere, aut innumerabilis
 annorum series, et fuga temporum. MIRARIS
 Sperate (ut de nobis intrin si leamur) Ingolstadi-
 enses non disimilia multo nostris cū magistro Ar-
 Tit. 3. pri satio actitasse. An ignoras iureperite, de similibus
 ni decre- simile iudiciū esse debere? Ignoras ne rursus, q̄ pla-
 taliam. rimis nobilibus locis alijs, circa genus hoc hominū,
 multo ip̄ maiora facta esse, ac in horis fieri? Verū
 nō ambigimus Ingolstadienses corū hanc causam
 Prouerb. tam facile defensuros, q̄ Pyrrū uulpes comest. Hęc
 enim uictoria, aut hūc similis citra pulcrem. Et
 Prouer- (ut dicitur) adiunctis plostello muribus, facile cō-
 bia. paratur. Nostra uero causa tam infans est, ut uix
 digna sit, ut uel ab infantibus, nisi forsan lusus gra-
 tia, per otiiū, et titetur, præsertim cum nulla ex te
 uicto hoste laus penitus sit futura. Nam, ut elegā-
 Prouer. ter Martialis inquit, Nulla est gloria præterire
 Claudius- ascellos. In breuib; nunq̄ sese probat Acolus undis
 nam. Nec capit angustus Boreæ certamina collis. HOR-
 RET certe animus cogitans, hæret lingua referē-
 tremq; manus notās, bebefcit formam notat cala-

annu tu pia, obscena, Orcoq; plus, q̄ digna exq̄si-
 tius tractare reliqua, quibus adsarcinata hæc bar-
 baries tua passim referta est. Vix hæc nos cū stu-
 pore uel cursim legentes adduci potuimus, ea ab
 homine non perditissimo, ignarissimoq;, uel excu-
 gitari, uel excubiri tandē potuisse. Sunt qui extimē
 a Cacodemone quopiam in te, uel tibi simīlē uersō
 et concepta isthæc esse, et tandē infamibus literis
 demandata. Nec ignoramus tamē, tantum posse
 hominis malitiā procedere, ut nihil, uel parum a
 demonū perversitate differat. Ergo anceps hæc
 questio Minoi, et Rhadamanto fratribus, qui iustis
 dirivunt fontes, tutius relegenda. VERVM ad-
 monet iam tum rabor ingenuus, tum epistolæ
 conditio, ut rei tam spurcæ, ac sine sale penitus, si-
 lentium imponamus. PRIVS, q̄ ex hoc Speratico
 Labyrintho in apricū, amenūq; locum alterum
 Ariadæo filo egrediamur, paucos ex Sperati-
 o. **PROVER.**
 fultis salibus, i. tenera Beta languidioribus, rejicere
 in hunc locum libuit. Id quod hæc præsertim causa
 factū est, quod non pauci, quibus indignos extimat
 Viennenses tantū hos Speraticos iocos celebrent,
 q̄ tum ceteri sapientū Dicterijs soleant, delectari.
 Nec mirum, nam balbus balbo delectatur maxie.
 Et Casca Casco sit usq; gratissima. Malorū malis **PROVER.**
 dulcius commercitū. Labra lactucas amant non ab-
 similes. Facinus quos inquat, æquat Harpa ga-
 ribus

Nota.

ribus furetur. Pacē seruant cōmerciū culpe. Sicut enim bonorum gratissima conuersatio ita et malorum inuicē cōmerciū delectabile. Fauēt furibus plerumq; fures. Bibaces ebrii. Intemperantibus gule dediti. Veneri addicti inachos diligant, & adulteros. Gratum sicariorū grassatoribus cōubernium. Lufor nō secus ludo deditū, q̄ natus canis ferā uestigat in umbra. Iudex iniquus iniustus ad mortem iudicat sui similes. Non ergo mirū speratū sibi similibus indignos dicere Viennēses. Crede sperate summa te eos afficere contumelia, quos in cælum conaris euehere. Non caret suspitione, quom quis ab improbo cōmendatur. Melius est obiurgari a iusto (inquit Augustinus) q̄ ab improbo laudari. Vide sperate ne de te, & is, quos extimas nos indignos, aptissime dici cōueniat ap̄t̄ Bū Aco ̄x̄u yōq. Fatemur tecū sperate nos Viennēses Theologitum te, tū a te tantopere laudatis indignos esse. Faxit deus optimus, maximus hanc tuā, tuorumq; dignitatē hinc illuc perpetuo relegari. Vnde venit Titan, & nox ubi sidera cōdit, Monent sapientes accurate malorū hominum cōmerciū fugiendum, ne horum conuersatione infici boni queant. Qui enim tetigerit pecē inquit, i. 1. nabitur ab ea, & qui cōmunicauerit superbo, induet superbiam. Sed iam ad betacros sales tuos fisti act oratio. CASEARIUM inquit (inquit) Viennēses estis

ses eslis. Vide lector Sperato dignum ioculam. Ex
tate tuo transis ad iniuriā? Nam apud te caesariū
lus eo uescentiū inficit uoluntates? mallemus iuris
caesarij plenam deglutire lacunā, q̃ Speraticorum
spurcis luxibus, uerbisq; retreari. lus enī caesariū Mat. ca.
in os intrans in uentrem uadit, & in secessū emit- 13.
titur. Sparci autem luxus, ac obscena uerba, quae
procedunt de ore, de corde exeunt, & ea cotinuat
hominē. De corde enim exeunt cogitationes male,
detractiones, blasphemiae, proximi odia, persua-
siones impie, & huius generis scelera mille alia. A T
Pascales eslis (iquit) Australes. Betaceus et iocus
ipse pariter. Quid si te uerius Venereā pruriginē,
quos afficis iniuria, uocitent Australes? Hi enim
statis diebus aliquot casco uescuntur, & carnibus,
at tibi, tuiq; similibus uentri deditis, nulla a carni-
bus, aut Venere penitus abstinentia. Australes ex
ueteri instituto Pasca celebrant, at Speratici fe-
storum nulla uel modica reuerentia. EX centum
Monachis, praesbyterisq; Viennēsi bus; inquis uix
annos reperitur castratus. O salem insulsam Spe-
ratica dignissimū sapientia. Si saperent incastrati
sibi ducem uel grandi pretio deligerent te Spera-
te. Ferunt qui te intus, & in cute norunt i. quibus
indignos extimas Viennenses, olim post diuinam,
decuratamq; inuestigationē, nullam incastratorū
Centurionē potuisse Sperato uertigine alterū

G reperiri

reperiri. Quid quod afferat hac in re nec te multa
Sardanapalis, Tereisq; iure cedere, qd' pronū
in Venerem te, innata libido extimulet, flagret
uitio patrisq; tuosq;. Alunt idē te probe tibi con-
scium ante annos aliquot in sepulchro tuo senaria
elos hos palmipedalibus literis exculpisse.

SPERATI EPITAPHIVM.

Speratus sitis hoc, quod uides tumulo,
Sed caue lector genitores querere.
A puero dilexi luxam, Venerem.
Scripsi nil esse sanctius coniugio.
Miseram dixi lectum solitarium.
Præ tuli doctis vulgus temerarium.
Præ tuli Papæ me, Lateran Saxicum,
Indixi bellum cucullatis Monachis.
Scriptam reliqui posteris barbariem,
Qua dixi palam Viennenses asinos,
Nec eos dignos mecum sentientibus.
Moravis nota lingua, nita, uincula.
Hæc tantum lector dicere nolueram.

Q Vam se digno loco Speratus deludat Viennē-
ses Theologos, quod ueluti asinina nos capita, quid
castratus significet, ignoremus. Quid t' quod bar-
barissimus hic Speratus Græcarū literarū notitiā
sibi audeat arrogare? Scio (inquis) quid eunuchus
significet apud Græcos. Is ne Sperate in eorū sen-
tentiam, qui ἐνωχον dictum putant ab ἐν, καὶ
νωχ,

νοῦς, καὶ ἔγω, ὡς ἐάντι δixeris bona mentis? At
 Etymologici maioris auctor ἰνοῦ ἔγω dici uult
 ab ἰνῇ, quod cabile significat, et uerbo ἔγω cu-
 stodio, quod ἰνοῦ ἔγω seruandis principum cabili-
 bus adhiberetur? IMMUNDIS nihil mūdū inq̃r.
 Si Sperate, immundis nihil sit mundū, per Maniā,
 caput, parenteq; tuos iuramus intrepide, nihil
 Sperato Paulo mundū esse. Et quis p̃fricta frōtis
 homo Veneris nepotulo tribuere mundiciam iure
 queat? NON ignoramus uerbū castratus turpe
 nō esse. Immo ne incastratus quidem, modo hanc
 incastrationē, non praeferat castae uita. Certe pul-
 chrū si quis a uitis uolens se castrauerit. Quid nero
 uos secuisse inuastatis nulla cruentā castrat auaritia
 nam. NON est Sperate impudicum, pudice rem
 Venerem nominare, sed impudicissimū Deo dī-
 cato rē eam quamvis prosequi ratio. Si demoniaci
 Viennenses Theologi facti estis, sinite (inquit) cu-
 rare tandem uos. AN Sperate demoniacum id in
 nobis autumat, quod te a Demoniacā ad sanā do-
 ctrinam conamur reducere? O detestandā hominis
 excitatem, qui cū totus sit Demoniacus Demonū
 hostes audet Demoniacos uocinare, Nō ne Sperate
 de te uideri dōtū potest. In peccatis natus es totus
 et tu doces nos? Non patitur in praesentia locum, ut
 betaceum salem hūc pluribus infestemur. IMPII
 sunt qui castitatis uotū, uoto baptisuiatis praefrūnt

quouis modo. Non preferimus illi notum hoc, sed
dicimus castitatis noto, baptismatis notū plurimū
exornari. In potestate enim nostra est nouo noto,
bonū ius nostrū in melius cōmutare. Hinc infra, et
in quarto articulo tuo nil penitus, q̃ stulta, ac ipia
contineri. **ADMONES** Viennenses ciues veluti
fratres tuos, ut a nostra impia abominatione ca-
neant. En lupus rapax prædicat agricolis. Docet
gallinas iungere se vulpibus. Ab ip̃s cauendū Spe-
rate, qui dicunt albū nigrū, & nigrū albū, turpia
empeclēda, honesta penitus euitanda, qui ecclesie
veteribus, sanctiq; institutionibus, suis. i. aniles
Nemias insulse præstrunt. In quorū ore præter
scurrilia nil reperire queas. Ab eo cauendū Spe-
rate, cuius maledictione es plenū est, & amaritudie,
& dolo sub lingua eius labor, & dolor, & cetera
q̃ relata sunt a Davide psalmo nono. Vide lector
an ip̃s, multoq; peioribus Sperati hæc barbaries sit
referta. AN non sine sale sal est, quom nos Spe-
ratio indicio sophistæ de fide, ac peccato loqui præ-
sumamus, quid sit tamē fides, aut peccatū penitus
ignorantes. VNDE conicis Sperate nescire nos
quid fides sit, vel peccatū? Suffragamur id accepisse
te ab ip̃s, quibus indignos asseris Viennenses. Dispe-
reamus si genus hoc hominū, aut quid fides sit in-
telligant, aut vita, moribq; seruent candē. Pec-
catum vero ob longam peccandi consuetudinē, tā

notam

Prout.

eisdem, q̄ eorum nomīa sunt, aut officia. Non pa-
 titur imperata bidua disceptatio, ut parte hac,
 quæstionē cā pluribus dissoluamus, qua queritur.
 Sit ne fides sine bonis operibus omnino sufficiens
 ad salutem? Sed quom nō patiatur loci angustia de
 hac ipsa. q. multa referre, libuit tamē ad plenam
 ueritatis huius cognitionē, Mortuā scilicet esse sine
 operibus uerā fidem, remittere lectorē ad id Au-
 gustini uolumē, quod octuagintatriū quæstionum
 inscripsit. 76. uidelicet. q. Q̄uo loco Pauli, & Ia-
 cobi Apostolorū dicta cōcordat. Dicit enī Paulus
 cap. 3. ad Romanos iustificari hominē per fidem
 sine operibus, & Iacobus cap. 2. inanem esse fidē
 sine operibus. Quis (inquit) ille dicit de operibus,
 quæ fidem præcedunt, iste de ip̄s quæ fidē sequuntur,
 sicut etiā ipse Paulus multis locis ostēdit. IGNORATIS
 quid fides sit. Fatemur Sperate nescire nos
 fidem tuam. Eam autē fidem, quam in epistola ad
 Hebræos definit Paulus Apostolus firmē didicius Cap. 11.
 a cinabulis. IGNORATIS (inquit) qd peccatū sit.
 Facile tibi Sperate scire, quid peccatū sit, quod &
 natus, educatusq; fueris in peccato, natalisq; tui
 tenorē accurate seruaueris in hunc diem. Et utinā
 finem imponeres ante mortem. Nobis autē placet
 ea peccati definitio, quam refert Augustinus cap.
 27. 22. uoluminis contra Faustum. Peccatum est
 (inquit) factum, uel dictū, uel concupitum aliquid

contra eternam legē. Placeat et brevis illa finitio
 ex prima Canonica Iohannis apostoli. Peccatū (in-
 quit) est iniquitas. Sed despicimus nos cū maximo
 peccatorū, de peccato pluribus disputare. DICIS
 inter cetera non stare cū uera fide peccatum, qđ
 fides lux sit, peccatum tenebra. Nonne Sperate
 Christianorū spes lux quoq; quedam est? An dices
 cū hac Christiana spe nō posse etiā manere pec-
 catum? Disce Sperate non omnē lucem tenebris
 esse contrariā. Num stellarum lux patitur noctis
 tenebris? Fatemur tecum, immo cū ueritate po-
 tius fidem formatam peccatū secū pati nō posse.
 Informis autem fides secum peccati patitur ratio-
 nem. Nonne fidelis existens in peccato habet spe-
 randarum substantiā rerum argumentū non ap-
 parentiū? Ergo et fidem pariter. Quis sana mētē
 neget Christianū peccatorem et in Deū credere,
 atq; Christū? Præterea sexcenta sunt in scriptura
 sacra loca, quibus ostenditur sine peccato in hac,
 Ca. primo quam degimus uita, hominē esse nō posse. Si dixe-
 priā cplā rimus (inquit Euangelista Iohannes) quoniam pec-
 catum non habemus ipsi nos seducimus, et ueritas
 in nobis nō est. In quo igitur homine uiuente re-
 peries ipse fidem, si eam asseris gū peccato manere
 nō posse? Putas ne infidelē esse, quēlibet peccatōrē?
 An rursus asseris absq; fide fidelē aliquē reperiri?
 i. sine formali causa, formali effectu, ueluti si di-

xeris absq; cā dote candidū. Sed ualeat insulsa hæc
 Speratica Dialectica. Ignorane Sperate argu-
 mentandi formā hanc! In nullo potest peccatore
 stare fides. Sed omnis homo uiuens peccator est. In
 nullo igitur uiuente homine fides manet. Conclu-
 das si in te fides sit, non esse te uiuentem hominem
 fateri oportet. SED quid cū murisperito de fide
 pluribus disputandum! EXPONAS rogemus
 Sperate qualis iocus sit, quom subdit mox. Verum
 cū fide Sophistarū omnia peccatorū genera stare
 possunt. Qui sunt apud te Sperate Sophistæ? Ve-
 teres (si nescis) sapientes Sophistas dicebantur. Neq;
 ij solū (ut Laertius auctor est) uerū porre quoq;
 Sophistarū appellatione honorabātur. Cratinus
 præterea in Archiloco, Homerū, & Hesiodū ad-
 mirans ita illos uocat. Speusippus de Platonis de-
 finitionibus, Sophistam dicit, iuuenū nobiliū, atq;
 diuitū mercenarium uenatorē. Quid per Sophis-
 tam Cicero uoluerit intelligi, docet Seneca in. 19.
 epistolarum uolumine. Exponendū a te fuerat quæ
 sit Sophistarum fides, cum qua omnia peccatorū
 genera secundū Speraticā sapientiā, stare possūt.
 Quod si ita sit, Sperati fides, Sophistarū principis
 fides erit. LEGEBATVR illud ex sexto articulo
 tuo. In maxima castitate, maxima est tentatio lu-
 xurie. Disseream (inquit hoc audiens nasutus quis-
 piam) si maxima hæc luxurie tentatio unq; locum
 habuerit

Lib. prio.

LIB. II.

habuerit in Sperato. Querentibus asserti huius
 ceteris rationem. Quoniam (inquit) prouidus Spe-
 ratus ad extinguendam luxuriam, non exiguum
 τὸν τῆς ἁγίας ζωῆς ἀσπὸν assidue secū defert. Sed
 alia ab hoc ad uincendā maxime luxurie pronita-
 tem sapientū remedia. Vt patet a Venerorū hoīm,
 uerborūq; cuitatio. Nam, ut ex menandro ca. 15.
 primæ epistolæ ad Corinthios refert Paulus, Cor-
 rumpunt bonos mores, colloquia mala. Muliebris
 cōmertij fuga. Cum castis hominibus conuersatio.
 Honestorū laborum cōtinuus tenor. Cibi, potuq;
 cōminutio. Nam, ut inquit Comicus, Sive Cerere,
 Terētius
 in Eunu. & Baccho friget Venus. Ieiuniorū frequētia. Ca-
 ste uiuentium meditatio. Castorum scriptorū fre-
 quens lectio. Effrenis corporis castigatio. Emissi
 sponte noti hinculū. Bonæ fāmæ conquisitio apud
 probos. Luxuriosorū opprobria. Firmata cōsue-
 tudo. Instantis mortis memoria. Castitatis in uita
 altera premiū. Sunt & ad hāc mitigandā luxuria
 .pauitātē suffugia centū alia. Sed rebellibus egro-
 tis uel a medico peritissimo uix, uel aggre omnino
 consulitur. DE Luterianis articulis, quos Christi-
 anos esse dicit, nihil modo ad Theologos Viennēses.
 Nō ambigimus tamē doctrinā eā sine suspitiōe nō
 esse penitus, quæ sit a summis principibus, doctis,
 Christianiq; uniuersitatibus, prudentibus rebus
 publicis, tamq; in fide suspecta toties condēnata,
 quæue

quæ sit tot uniuersalibus Cœcilij, doctis, sanctis,
catholicisq; uiris contraria deprebensa. Verum
de hac re tractare modo nequaquam patinet institutū.

LVDENS in fine articuli septimi. Vos mēdaces
(inquit) salua grāmatica. Decētim dixisset (Quid
enī barbaro negotij cū grāmatica? saluo pudore,
suspiciamur nec ab re quidē scribēti hæc tibi oēm
penitus abfuisse pudorem. Scribunt Stoici pudorē
esse ignominie metum. At tibi nullus ignominie
omnino metus. Ergo nec pudoris quoq;. Sæpe enī
uidemus (inquit Cuius) fractos pudore, q ratione
nulla uincerētur. Sed quid cum pudore sperato,
qui a puero perfricuit omni frontem? VELLE
(inquit) Scolasticos Viennenses fieri dei doctores,
qd nūq; esse debet. L Audauimus semper, nec de-
sinimus in presentia laudare scolasticos omēs, qui
dei doctrine accurate student. Verū nō culpamus
scolasticos alios, qui bonis artibus alijs quantum
par est sese applicuerint, quod bonæ artes ad do-
ctrinam, quæ de Deo est, plurimum conferunt, id
qd ex iure tuo discere debuisset. Extat sperate
(si nescis) elegās, ac plena eruditōe diui Hierony-
mi ad Magnū oratorem Romanam epistola, quæ
aperte docet sacre scripturæ authores, Ethnicos
scriptores & accurate legisse, & scriptis suis inse-
ruisse frequenter. Enumerat inter hos Moysen,
Salomonē, prophetas aliquot, Iosephū, Philonem,

Laertius
lib. 7.

2. Tuscus
lanarū. q.
Præter.

37. dist.

Quadratum, Originē, Clementem, Tertulianū,
 Cyprianū, Arnobium, Lactantiū, Victorinum,
 Hilariam, ac plures insignes viros alios, qui libros
 suos humanis scientiis exornarunt. Vellemus dice-
 res Sperate qua ratione gentiliū Philosophorum
 contra nos argumenta dissolueres, si eorum dog-
 mata penitus ignorares? Noue artificem sui, et
 obliqui iudicē esse oportet? Mōne rursus opposita
 iuxta se posita nitidius elucescunt? Lactatur vulgo
 Aristotelicam illud. Ignorantis vinculum, non est
 soluere. Quid de Paulo Apostolo dicendum? qui
 Epimnidis porte abusus versiculo est scribens ad
 Titum, ἡγῆται ἐνὶ φῶσι διὰ τὴν ἡσυχίαν
 ἡγῆται. Id est, Cretenfes semper mendaces, male
 bestie ventres pēgri. In alia quoque epistola idem
 Paulus Menandri hunc ponit senariū. ὅτι ἡ πόλις
 ἡμετέρα ἐστὶν ἀκαταστατος, latine sic. Corru-
 punt enim mores bonos colloquia mala. Et apud
 Athenienses in Martis curia disputant, Aratum
 testem vocat. ipsius enim (inquit) ἔστι γένος ἡμετέρου,
 quod Græce dicitur τοῦ ἡμετέρου γένους ἡμετέρου.
 Scribunt Theologi scientias humanas omnes, ad
 eam scientiam, quæ de deo est, ueluti ad finem, ne-
 ritione ordinari, sicut et ad deū ipsum, quæ facta
 sunt omnia. Quid quod sint scientiis humanis alijs
 ueram de deo scientiam habere nō possumus. Per
 Ad Ro. c. ea enim (inquit Paulus) quæ facta sunt intellectu,
 primo. inuisibilia

inuisibilia dei a creatura mundi conspiciuntur:
 TAKAS nos alibi Sperate, quod nostra opera
 fueris apud Moranos passus vincula. Et cur Spe-
 rate, quod tua culpa factum est, alijs ascribere nō
 uereris? An putas tā otiosos esse nos, ut Speratica
 negotia Theologis Viennensibus curae sine? Vana
 tantum rerum tuarum nobis cordi fuit, simul et
 mō est, ut scilicet uetera negligia repetens, in frugē
 tandem redeas meliorem. Hoc enim re non tantū
 nomine Christianis decem officium, ut errantes a
 uero grege oues, in solitā, tutamq; a lupis Canā,
 conentur reducere. Sis licet (ut memorant) in ebi-
 bito iam errore carbonis Adamātinis penitus in-
 nodatus. Quae passim naper es Sperate debuerant. *Proner.*
 et reddere cautiorem, ne Haeremie illud de te, tuq;
 similibus dictū esse uideatur. Percussisti eos (inquit) *Cap. 5.*
 et non doluerunt, attrinxisi eos, et renuerunt ac-
 cipere disciplinam. Indurauerunt facies suas supra
 petram, et noluerunt reuerti. Alibi quoq; idem *Cap. 18.*
 propheta de desperatis loquens. Desperauimus
 (inquit) Post cogitationes nostras ibimus et unus-
 quisq; prauitatem cordis sui mali faciemus. VERE-
 mur ut illud Canidia nostra obijcias facultati. *Hor. in*
 Quid obseratis auribus fundis praecors? Non saxa *Epodo.*
 nudes sordiora nauitis Neptunus alto tandis bi- *Proner.*
 bernus salo. Monet Paulus Apostolus ab inuisi-
 di hominibus discedendū. Quod exponens Atha- *1. Timo.*
 theos. &

natus sic inquit. Quom̃ semel, aut bis istos cōmo-
ne fieris missos fictio erit. Huc tēdit sapiētis illud.
Ecclesi. c. Vbi auditus non est, non effundat sermonem.

32.

SUBNECTIS et hac adverbū ferme. O DI-
LECTI stulti Australes deberem vos Theologos
uocitare, hoc est Dei doctores, quod non multis, et
iure quidem quia nō estis, nec effici multis. FINIS
libelli principio, medioq; nō omnino absimilis. i. nō
minus sine sale, q̃ illa. Nonne studiosē lector credi
par est, nō prædico ingenio hominē, sed rudē subli-
cū quēpiā somno, vinoq; sepultum, quicqd libelli
est, effuisse? NON cupimus Sperate, ut Theo-
logos Viennenses nos uocites, quod tua uocatione
nulla nobis aut uituperatio nascatur, uel laus. MI-
NARIS tandem, si siluerimus, alia ip̃ maiora in
nos scribere. Nū legisti Sperate nequaq; tutū esse
in eos scribere, qui etsi nō proscribere, aptius tamē
rescribere multo queāt? Quid obfuit bonē Sperate
Homeri gloria Homeromastix, Virgilij landi
Virgiliomastix. Ciceronis immortalī nomini Ci-
ceromastix? Nisi forsā Hierostrati exemplo qua-
lib. 8. lectunq; tibi nomen statu- ris comparare.

VERVM admonet iam tū rubor ingenuus, tū
epistolaris conditio, ut rei tam spurcæ, ac sine sale
penitus, silentium imponamus.

LVSIMVS ex tempore hac Sperate pauca ex
sincera te Christi domini charitate, ad sanam resi-
piscētiā

piscetiam reuocâtes. At lupus p̄lām mutat, non
 ingenuū. Et ut elegāter inquit Euripides. ὁ μὲν
 πονεῖς οὐδὲν ἔδωκε πάλιν κακὸς. Nil præter Prouera
 malam malus esse poterit. Qui semel scurra, nunq̄ bis.
 pater familiæ. Et (ut inq̄ Plautus) Scurra faciūt
 qđ conficiunt. Quod si uoti nostri cōpotes esse
 nequiuerimus. i. si more tuo p̄ges deinceps insulse,
 ac mendaciter maledicere, Archilocoos forsū pro-
 prii armabis Iambis. Nec spes nobis omnino de-
 est, qn̄ te arundineo telo ad Lycābis, Neoboleuæ Prouerb.
 τοῦ ἑπὶ χοῦ, aliquando cōpellamus. Scripsimus Hor. item
 hæc præterea latine, ac doctis tantum, quod culti-
 ceteri.
 Atorum uulgarium, idest, Bardorū hominū, tuiq̄
 familiū iudiciū, penitus contemnimus. Vulgarū
 enim ineptorū, ac ignorantie propriæ cōfectorum
 scriptorū est, uulgaribus, ineptis, ac insipis ho-
 minibus uel uernacule scribere, uel huic hominū
 generi iam digna eis scripta dicere. (Vt sc̄e muli
 scalpūt, sic et asini). Nec id ipsi alia ratione facti-
 tant, nisi quod sciunt, nō esse cecorū, uel de palli-
 dulis coloribus indicare. VALE, et esto memor tā
 mortis, q̄ futuræ post mortem uitæ, cuius nemo
 sancte turbator pacis participare esse potest. SED
 aduersperascenti altera iam dici, Speraticoneq̄, la-
 boreu hunc perosa, receptui cauendum iubet
 protinus.

SIC VA interimprimendū ob ecleſitatem mi-
nutula errata admiſſa fuerint, equis
lector boni conſulat.

IN Epitaphio, lege, quem uider.

VIENNAE IN AEDIBVS SIN-

gularis quinto Idus Iulias. Anno

poſt Chriſtum natum

M.D.XXIII.